٣٠ ساڵ لە مەڵبەندی هونەر و ئەدەبدا؛ لە هۆڵێکی بچووکەوە بۆ یەکێک لە گرنگترین ناوەندەکانی رۆشنبیری

لە ڕاپۆرتی: ئاسۆ کەریم

ئەم ڕاپۆرتە بەرهەمی هاوکاری نێوان پەیامی هەفتە و بەرنامەی ڕۆژنامەوانی لێکۆڵینەوەیی ئاسۆیە.

ئەگەر بە شەقامی ٢٠ی گوڵانی شاری نارینجاندا بڕۆیت، بە بێ ئەوەی بزانیت، لە نزیک ژمارە ٤٧ی ئەو شەقامەدا دەگەیتە بەردەرگای مەڵبەندێک کە ساڵانێکی زۆر بە تەنیا ئەو شوێنە بوو کە شاعیران، گۆرانیبێژان، ئەکتەران و خوێندکارانی بەشی ئەدەبی لێی کۆدەبوونەوە. ئەو کاتە ژوورێکی تەسکی هەبوو و زیاتر لە ٤٠ کەس تێیدا جێ نەدەبوونەوە. ئەمڕۆ، ٣٠ ساڵ دوای دامەزراندنی، هەمان مەڵبەند لە ٣ نهۆمدا خانووێکی گەورەی گرتووەتەوە و ناوی «مەڵبەندی هونەر و ئەدەبی ئاسۆیی» لەسەر دەرگاکەیەتی.

ئەم ڕاپۆرتە بە سەردانکردنی هۆڵەکان، گفتوگۆ لەگەڵ ئەندامانی ئێستا و کۆنی مەڵبەند، و پشکنینی ئەرشیفێکی ناوخۆیی ئامادە کراوە. ئامانجی ئەوە نییە تەنیا مێژوویەکی فەرمی بگێڕێتەوە، بەڵکو ئەوە ببینێت کە چۆن شوێنێکی بچووک دەتوانێت ببێتە بیرەوەری هاوبەشی چەند نەوەیەک، و بۆچی ئەو بیرەوەرییە ئێستا زیاتر پێویستە لە جاران.

لە ژوورێکی ٤ مەتریدا

ئەحمەد ڕەشید کە ئێستا تەمەنی ٦٢ ساڵە، یەکێک لە ٧ ئەندامە بنەڕەتییەکەی مەڵبەندە. ساڵی ١٩٩٣ لە کۆڵانێکی تەنیشت بازاڕی ماسیگرانەوە، لە ژوورێکی ٤ مەتری دوو لە ٣ مەتری، کۆبوونەوەی یەکەمیان بەست. ئەو ڕۆژە تەنیا ٥ کەس هاتبوون، هەندێکیان بە ئەژنۆ لەسەر زەوی دانیشتبوون چونکە کورسی بەس نەبوو. ئەحمەد ڕەشید ئەو ڕۆژە بیر لە هیچ شتێکی گەورە نەکردبووەوە. تەنیا دەیویست شوێنێک هەبێت کە تێیدا شیعرەکانی خۆی بە دەنگی بەرز بخوێنێتەوە بێ ئەوەی کەس پێی بڵێت «دەنگت بەرز بکەرەوە» یان «دووبارە بیخوێنەوە».

ئەو کاتە ئەندامەکان هەموویان تەمەنیان لە نێوان ٢٠ و ٢٦ ساڵ بووە. زۆربەیان خوێندکاری بەشی ئەدەبی بوون لە زانکۆی نارینجاند، یان لە پەیمانگای ڕاهێنانی مامۆستایان. هەندێکیان هەر لە ڕۆژی یەکەمەوە بوونە ئەندامی هەمیشەیی، هەندێکی تریش تەنیا چەند مانگێک مانەوە و بە هۆکارە جیاوازەکان ڕۆیشتن. بەڵام ئەو ٥ کەسەی یەکەم بە ڕاستی بنەمای ئەو شوێنەن کە ئێستا هەیە، چونکە ئەوان بڕیاریان دا کە مەڵبەند نابێت تەنیا بۆ یەک ڕەوت یان یەک ئایدیا بێت.

ئەحمەد ڕەشید دەڵێت: «ئەو کاتە هەموومان شیعرمان دەنووسی، بەڵام هیچمان نەمان دەزانی بۆ کێ دەینووسین. ئەگەر ئەو ژوورە بچووکەمان نەبوایە، هەموو ئەو شیعرانە دەچوونە ناو دۆسیەی ماڵەوە و هەرگیز کەس نەیدەبینی.» ئەو ژوورە ئێستا بووەتە ژوورێکی ئەرشیف، بەڵام هێشتا هەمان دیوارە ڕەنگاوڕەنگەکانی پێوەیە، چونکە ئەندامان بڕیاریان داوە هیچ جارێک ڕەنگی ناوەکە نەگۆڕدرێت.

ئەرشیفێک لە ٤٠٠٠ بەڵگەنامە

ئەرشیفی مەڵبەند ئێستا نزیکەی ٤٠٠٠ بەڵگەنامەی جیاوازی تێدایە، لە دەستنووسی شیعر و چیرۆکەوە تا پۆستەر، بەرنامەی فێستیڤاڵ، تۆمارە دەنگییەکان و ڕۆژنامەی دیواری. بەشێکی زۆری ئەم بەڵگەنامانە لە ساڵانی ٢٠٠٠ـەکانەوە بە دەستی کۆکراونەتەوە، چونکە لە ئەنجامی چەند جارێک گواستنەوەی شوێنی مەڵبەند، زۆر شت ونبوون یان تێکچوون. ئەمڕۆ ئەندامانی نەوەی نوێ هەوڵ دەدەن هەموو ئەو شتانە بە شێوەی دیجیتاڵی پارێزراو هەڵبگرن، بەڵام هێشتا زۆرێک لە بەڵگەنامەکان تەنیا لە یەک کۆپیدا هەن.

ئەحمەد ڕەشید ئاماژە بە یەکێک لە ئەو بەڵگەنامانە دەکات کە بۆ خۆی گرنگە: «ساڵی ٢٠٠٢ شیعرێکی ٢٣ لاپەڕەییم نووسی بە ناوی ‹ڕێگای ٧ خانووەکە›، کە تەنیا ٤ کەس گوێیان لێ بوو. ئەو دەستنووسە ئێستا لە ئەرشیفەکەدایە، بەڵام کەس ناتوانێت بیخوێنێتەوە چونکە پڕ لە هەڵە و هێڵکاری تێدایە. ئەگەر ئەو ژوورە نەبوایە، ئەو شیعرە هەرگیز نەدەبوو بە شیعر.»

ئەو ڕۆژانەی کە مەڵبەند نەمابوو

مێژووی مەڵبەند تەنیا بە بەردەوامی نییە. لە نێوان ساڵانی ٢٠١٠ و ٢٠١٤دا، کاتێک خاوەنی خانووەکە بڕیاری دا کرێکە زیاد بکات، مەڵبەند نزیکەی ٣ ساڵ ناچار بوو بە بێ شوێن بمێنێتەوە. لەو ماوەیەدا کۆبوونەوەکان لە ماڵی ئەندامان و لە کافتریاکاندا بەستران، بەڵام بەشداری زۆر کەم بوو. ئەحمەد ڕەشید دەڵێت ئەو ساڵانە «وەک ئەوە وابوو کە ناسنامەی خۆمان لە دەست دابێت».

کاتێک لە ٢٠١٤دا شوێنی ئێستا کرایەوە، تەنیا ٢ ژوور و ١ هۆڵ هەبوو. ئەندامان بە دەستی خۆیان دیوارەکانیان ڕەنگ کرد، کورسییەکانیان لە حەوشەی دراوسێکانەوە هێنا، و یەکەم شەوی کرانەوەی نوێ ٣٧ کەس هاتن. ئەو شەوە ئەحمەد ڕەشید وتەیەکی هەیە کە هێشتا لە ناوخۆدا باسی دەکرێت: «ئەو شەوە زانیم کە مەڵبەند تەنیا شوێن نییە، بەڵکو ئەو خەڵکەیە کە ئامادە دەبێت بۆ ئەوەی بۆی بگەڕێیتەوە.»

ئەندامێتی و ئەو کەسانەی کە ڕۆیشتن

ئەندامێتی لە مەڵبەند ئێستا ٨٤ کەسە، بەڵام ژمارەی چالاکەکان نزیکەی نیوەیانە. ئەندامێتی ساڵانە ٢٥ هەزار دینارە، بەڵام بۆ خوێندکاران و کەسانی بێ داهات بەخۆڕاییە. ئەندامان دەتوانن کلیلی هۆڵەکە وەربگرن و بە ئازادی بەکاری بهێنن، بەڵام ئەگەر ٣ جار پێشبڕکێ یان کۆبوونەوەی گشتی بە بێ ئاگادارکردنەوە هەڵوەشێنرێتەوە، ئەندامێتی بۆ ٦ مانگ ڕادەگیرێت.

ئەم سیستەمە هەندێک کێشەی دروست کردووە. ئەندامێتی ئەرکی ڕۆشنبیری دروست نەکردووە، و هەندێک کەس تەنیا بۆ ئەوە هاتوونەتە ژوورەوە کە ژوورێکی ئارام بۆ خوێندنەوە بدۆزنەوە. ئەحمەد ڕەشید دەڵێت: «ئێمە نامانەوێت ببینە کافتریا بۆ خوێندکاران، بەڵام هەندێک جار ئەو ڕاستییە ناچارمان دەکات.» ئەم ڕاستییە بووەتە یەکێک لە بەردەوامترین باسەکان لە کۆبوونەوەی ساڵانەدا.